

Ilmastokasvatuksen harjoituksia Educa-messuille 2023

Essi Aarnio-Linnanvuori, yliopistonlehtori, ympäristökasvatus ja kestävä kehitys, Tampereen yliopisto

Varhaiskasvatus:

Kehykset

Tarvikkeet: puinen tai pahvinen kehys jokaiselle lapselle tai parille

Tehtävänä on etsiä luonnosta jotakin oikein kaunista ja tehdä siitä kehyksen avulla taulu. Taulun voi tehdä laskemalla kehyksen maahan kauniin asian ympärille tai pitämällä sitä kädessä sopivassa kohdassa niin, että katsoja näkee kehyksen läpi valitun kohteen. Kun lapset ovat valinneet taulujensa paikat, pidetään taidenäyttely ja kierretään katsomassa kaikkien taulut. Isossa ryhmässä voidaan tehdä myös niin, että pari toteuttaa yhdessä kaksi taulua ja esittelee ne toiselle parille, jolloin taidenäyttelykierros ei veny turhan pitkäksi.

Piirretään hyvä tulevaisuus

Tarvikkeet: Kyniä ja paperia, halutessasi ympäristöaiheinen satu tai musiikkia

Tehtävänä on kuvitella, millaista on sellaisessa tulevaisuudessa, jossa ihmisillä ja luonnolla on asiat oikein hyvin. Miten ihmiset voivat pitää luonnosta huolta sitten, kun nykyiset lapset ovat aikuisia? Mitkä asiat ovat ehkä eri lailla kuin nykyisin? Lapset piirtävät kuvat hyvästä tulevaisuudesta ja kertovat kuvista. Tehtävään voi johdatella ympäristöaiheisella sadulla, laululla tai musiikin kuuntelulla.

Luokanopettaja:

Maapallon aarrekartta

Tarvikkeet: erilaisia lehtiä leikeltäväksi, A3-paperia, saksia, liimaa ja kyniä

Oppilaat epäilemättä tietävät, että luonto ei maapallolla voi hyvin. Mitä maapallo toivoisi tulevaisuudelta? Tehtävänä on laatia maapallolle tulevaisuuden aarrekartta. Tehtävä sopii hyvin ryhmässä toteutettavaksi. Ensin ryhmä miettii, millaisia toiveita maapallolla voisi olla. Sitten he etsivät lehdistä sopivia kuvia ja tekstinpätkiä ja liimaavat ne aarrekarttaan. Karttaa voi halutessaan täydentää kirjoittamalla sinne selittäviä sanoja tai vuosilukuja tai piirtämällä täydentäviä kuvioita. Lopuksi kartat esitellään muulle luokalle.

Kuiskausten kuja

Tarvikkeet: Oppilaiden lukumäärän mukainen määrä lappuja ja kynät, pitkänomainen tila esim. käytävä

Oppilaat jaetaan kahteen yhtä pitkään riviin. Jokainen saa miettiä yhden päivän ilmastonmuutoksen hillitsemiseen liittyvän myönteisen kehotuksen tai viestin, esimerkiksi ”syö paljon kasviksia”, ”pyöräily on kivaa”, ”auringosta saa sähköä”, ”sinäkin voit vaikuttaa” tai ”luonto on arvokas”. Valmiit kehotukset voi myös jakaa oppilaille lapuilla tai kuiskaamalla. Kuja toimii siten, että yksi kerrallaan sen rivien päistä lähtee joku kulkemaan kujan läpi. Kulkijan osuessa kohdalle kukin osallistuja kuiskaa tämän korvaan oman lauseensa. Kujan läpi kuljettua mennään oman rivin jatkoksi seisomaan. Kuja pyörii (liikkuu eteenpäin) kunnes kaikki ovat kulkeneet sen läpi. Purettaessa keskustellaan siitä, miltä koko kujan viesti tuntui.

Aineenopettaja:

Kenen vastuulla?

Opettaja kysyy oppilailta, kenen vastuulla ilmastonmuutoksen hillitseminen viime kädessä on. Kenen pitäisi aivan erityisesti tiedostaa oma vastuunsa ja toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi: valtioiden ylimpien päättäjien, kuten Suomessa eduskunnan ja presidentin, kuntapäätäjien, yritysten johtajien vai tavallisten kansalaisten? Jokaisen oppilaan tulee valita yksi ryhmä, jota pitää kaikkein tärkeimpänä. Kunkin ryhmän valinneet oppilaat kokoontuvat omiin nurkkiinsa luokassa ja keskustelevat, miksi valitsivat tämän ryhmän. Miksi juuri sen ryhmän on tärkeä ottaa vastuuta ilmastonmuutoksesta? Mitä nämä ihmiset voivat tehdä sen hillitsemiseksi?

Muutaman minuutin keskustelun jälkeen opettaja pyytää jokaiselta ryhmältä yhteenvedon keskustelun keskeisistä näkökulmista. Jos jossain nurkassa ei ole yhtään oppilasta, opettaja voi itse täydentää keskusteluun sen näkökulman. Lopuksi voidaan yhdessä todeta, että kaikkia näitä tahoja tarvitaan ilmastonmuutoksen hillitsemisessä.

Piirretään ilmastosankari

Tarvikkeet: fläppipapereita tai muita isoja papereita, tusseja, hernepussi tai pallo

Tehtävä aloitetaan muistuttamalla mieliin, miksi ilmastonmuutos on hankala kysymys. Tämän voi tehdä esimerkiksi piirissä siten, että opettaja heittää hernepussin tai pallon oppilaalle ja pyytää tätä sanomaan nopeasti, mitä ilmastonmuutoksesta tulee mieleen. Hernepussi kiertyy piirissä oppilaalta toiselle, kunnes kaikki halukkaat ovat saaneet sanoa jonkin mielikuvan. Opettaja poimii esiin nousseista asioista muutamia keskeisiä ja kirjoittaa ne taululle tai fläpille näkyviin.

Seuraavaksi oppilaat jakautuvat pieniin ryhmiin. Heidän tehtävänsä on miettiä, mitä ihmisen pitäisi osata ja tietää, että hän pystyisi ratkaisemaan ilmastonmuutosta ja toimimaan siis ilmastosankarina. Keskustelun pohjalta he piirtävät fläppipaperille ilmastotyön supersankarin, jolla on kaikki nuo tarvittavat taidot ja ominaisuudet. Kun sankarit ovat valmiita, ryhmät esittelevät omat sankarinsa muille.